

Муниципальное бюджетное дошкольное
образовательное учреждение

«Центр развития ребенка – детский сад № 2

«Теремок» муниципального района

"Верхневилуйский улус (район)

Республики Саха (Якутия)

678230, Республика Саха (Якутия) Верхневилуйский район, с. Верхневилуйск, ул. Руфова 21

тел: 8 (41133) 4-16-25, эл.почта: teremokmbdou2@mail.ru

Саха Өрөспүүбүлэҕитин

"Үөһээ Бүлүү улуунун (оройуонун)"

муниципальной бүддьүөтүнэй оскуола

иннинээби үөрэхтээһин тэрилтэтэ

"2 №-дээх оҕону сайыннарар киин

"Теремок" оҕо уһуяана"

Улахан бөлөх оҥолоругар аналлаах дьарык хаамыта

Иитээччи:

Донская А.М.- МБДОУ ЦРР дс 2 «Теремок» иитээччитэ

Үөһээ Бүлүү, 2024 с.

Бөлөх: Улахан бөлөх оҥолоро

Иитээччи оҥолору кытта кэккэ үлэтэ: кэпсэтии, оонньуу, үөрэтии.

Уобалас: Познание

Кыттар оҕо ахсаана: 10 оҕо

Туттар тэрил: проектор, слайдовой презентация, сымнаҕас олбохтор, кыыл ойуулаах мэдээллэр, быа, кумаахыннан оҥоһуллубут очукуолар (банаан уонна тэллэй), спортивной тэриллэр (обуруч, канат быа уонна мээчиктэр), ойуулаах карточкалар, мольберт, ватман, киистэ, кырааска, уруһуйга туттуллар карточкалар, оҥолорго мэдээл.

Методическэй туттуулар:

1. Оонньуу быһыытынан (соһуччу түгэн), ИКТ туттуу
2. Холобур көрдөрөн (ойуулаах карточкалары туттуу)
3. Кэпсэтии быһыытынан (оголорго ыйытык биэриэн, быһааран биэриэн бэйэлэрин санааларын этэллэригэр көмөлөһүү)
4. Оҕо онгоруон көрүүтэ
5. Дьарык түмүгэ - ырытыы.

Сыала: Ойуур кыылларын хатылааһын, оҕо сүүрэн-көтөн хамсынарын ситиһии, тулалыыр эйгэбэ харыстабыллаах сыһыаны үөскэтии, оҕо толкуйдуур дьоһурун сайыннарыы бэйэ бэйэбэ убаастабыллаах сыһыан үөскэтии.

Соруга:

Иитэр:

- дьонно үтүөнү оноруу.
- эйгэбэ санаа, дьон санатын болҕойон истии, сөптөөх быһаарыныыны ылыныы.

Үөрэтэр:

- ырытан көрөргө, түмүк онгорорго уонна сөпкө тиэрдиигэ

Сайыннара:

- оҕо толкуйдуур дьоһурун сайыннарыы
- айар-тутар дьоһурун сайыннарыы
- бөлөххө үлэлиирин сайыннарыы

Эт-сиин өттүн сайыннарыы:

- чөл олох тутулун сайыннарыы
- хамсаныылаах оонньуунан оҕо доруобуйатын сайыннарыы

Этаптар	Соруктар	Тутгар тэрил	Иитээччи оџону кытта алтыһан көрүнгэ	Оџону кытта алтыһыы		Кэтэһиилээх түмүк
				Иитээччи	Оџолор	
1.Дьарыкка бэлэмнэнии.	Оџо интэриэһин тардыы	Проектор	Кэпсэтии быһыытынан	Үтүө күнүнэн оџолоор, билсирбит дуо? Мин аатым Алена Викторовна. Билэгит дуо оџолор бүгүн туох күнэй биһиэхэ? Бүгүн биһиги оџолорго аналлаах биэриилэр тустарынан кэпсэтиэхпит. Ханнык оџолорго аналлаах биэриилэри билэгитий? - Мин эһиэхэ биир бэйэм саамай сөбүлүүр биэрибин көрдөрүөхпүн баџарабын. Биһиэххитин баџарагыт дуо ханнык буолуой? - Дьээрэ, оџолор болџойон көрүн эрэ билигин эһиэхэ проекторга холбоон көрдөрүөм.	- Үтүө күнүнэн.	Оџо интэриэһиргиир. Иитээччи ыйытыктарыгар хоруйдаабын.
2. Оџо дьарыкка кыттыан баџатын күүһүрдүү	Оџо интэриэһин тардан, дьарыкка кыттарын ситиһии.	Хамаандаџа араарар мэдээллэр. Проектор	Кэпсэтии уонна холобур көрдөрүү. Көхтөөх кыттыыны ыларга угуйуу. <i>Проектор холбонон, оџо ханаалыттан биэри</i>	Оџолоор кыттыыны ылабыт дуо? – Алена Викторовна - Дьээрэ оччого биһиги аптаах тылы этиэххэ эрэ. (абракадабра) (Проектор кэннититтэн А.М. тахсан кэлэр)	Ыйытыктарга хоруйдааһын, дьарыкка кыттыһыы.	Оџо үөрэр-көтөр, дуоһуйар.

	Ойуур кыылларын хатыылааһын.		<i>буола турара көстөр.</i> (бэлэмнээбит видеоҕа Асида Моисеевна көстөр) - Үтүө күнүнэн кырачаан көрөөччү. Бүгүн биһиги биэриибитигэр элбэх интэриэһинэй күрэхтэр, сана билии кэтэһэр. Эһиги мин оҕолорго аналлаах «Зов Джунгли» диэн күрэхпэр кыттааххытын баҕарагыт дуо? – А.М.	- Үтүө күнүнэн оҕолоор. Миигин кытта ооньуоххутун баҕарагыт дуо? - Уочаратынан миэхэ кэлин уонна бу мэдээллэртэн бири ылын уонна миэстэҕитигэр олорон иһин. (мэдээл 10 устуука. 5 устууката Саха Сирин кыыллара ойуулаах, 5 устууката – Африка кыылларын ойуута) - Дьээрэ оҕолор кимиэхэ ханнык кыыл түбэстэ? Билигин биһиги икки хамаандаҕа арахсыахпыт – Африка кыыла ойуулаахтар уна диэки олорун, Саха Сирин кыылын туппуттар – ханас диэки олорун. (оҕолорго миэстэлэрин буларга, мэдээллэрин кэтэргэ көмөлөһүү) А.М. уонна А.В.		
3.Оҕо толкуйдуур дьобурун сайыннарыы. Оонньуу «ыйытыктарга, хоруй»	Оҕо толкуйун, болҕомтотун уонна онорон көрүүтүн сайыннарыы.	Ыйытыктардаах карточкалар 1) Киһиттэн кыылтан куттанар, киниэхэ ким барыта тойон? (Куобах) 2) Кылбар –халбар көрөн, кини олус албын (Саһыл)	Кэпсэтии, хамсаныылаах оонньуу быһыытынан.	Оҕолор хоруйдарын болҕойон истии. Сөпкө көннөрүү Оҕолоор онтон эһиги билэбит дуо Саха Сирин кыылларын? Онтон Африка кыылларын? -Билигин кыракый оонньуу оонньуохпут онно эһиги түбүс түргэнник толкуйдуу охсон бу мин аҕалбыт «кнопкабын» таарыйа охсон сөптөөх хоруй биэриэхтээххит. Хас сөп хоруй аайы мин эһиэхэ очукуо	Бэйэ бэйэҕэ убаастабыллаах сыһыан, болҕомтолоох буолуу. Кыыллар тустарынан саганы билии.	Болҕойон истэллэр, быраабыланы тутуһаллар. (кнопка баттааһына)

		3) Үөһээ маһынан ыстаналыыр, банаан сиирин сөбүлүүр (Эбиссийээнэ) 4) Төбөтүгэртаны илдьэ сылдьар, аарыма кыыл баар уһу (Тайах) 5) Мин ат чугас быраатабын, ол эрэн көнүл олохтоохпун, муннубуттан кутурукпар диэри болуоскалаах танстаахпын (зебра)		биэриэм. Бастакы хамаандаҕа – банаан, иккискэ – тэллэй , төһө кыалларынан элбэх очукуо ыла сатыахтааххыт. – өйдөөтүгүт дуо оҕолор, бэлэмнит дуо? А.М. - Маладьыастар оҕолоор, дыээрэ, уопсай очукуобутун аабыахха уонна быабытыгар баайахха. – Алена Викторовна - Таайбарыммын барытын таайан кэбистигит дии, маладьыас да оҕолор– Асида Моисеевна		
4. Эт – сиин сайдыта. Көрдөөх эстафета.	Түргэн туттуу-хаптыы, хамаандаҕа үлэлээһин. Оҕо кыабыттан көрөн этап толкуйдааһын.	Спортивный тэриллэр Күрэс этаптара: 1) ыстананы 2)сүүрүү 3)канатынан хаамыы 4)сыал бырабыы 5)мээчиктээх	Тылынан быһаары уонна көрдөрүү. - Билигин атын сиргэ барыаххайын эрэ оҕолор – Асида Моисеевна - Көрүң эрэ бу туох бэлэмнэнэн турарый? Биһиги бу күрэх көрүңүн түргэнник ааһарбыт курдук биһиги	Оҕолор болҕомтолорун күрэх этаптарыгар уонна толорор быраабылаларыгар болҕомто тардыы.	Түргэн соҕустук этаптары бүтэри, быраабыланы, сэрэхтээх буолууну тутуһуу.	Оҕолор интэриэстэрин тардыы. Хамаандаҕа үлэни, бэйэ бэйэни өйөһүү.

		ыстаныы сытыы-сымса, түргэн-тарџан буолуохпутун наада. Хамаандабытыгар элбэх очукуо ылар курдук. (Оџолору күрэх этаптарын кытта билиһиннэри, сэрэхтээх буолууну ирдээһин) Бэлэмнит дуо? – Асида Моисеевна 1 2 3 Саџалаатыбыт. (эстафета) - Наһаа үчүгээй. Түргэн да түргэн уонна наһаа кыахтаах эбиккит дии, очукуо бөџө ыллыбыт, дьээр, ааџыах эрэ. – Алена Викторовна - Дьэ, чахчы быһый оџолор эбиккит, сөхтөрдүгүт, үөртүгүт. Билинни туругунан хамаандата кыайан иһэр.– Алена Викторовна. - Сүүрэн – көтөн сылайбыккыт буолуо оџолор, баран миэстэбитин булуохха уонна уоскуйа, сынньана түһүөххэ. – Асида Моисеевна			
--	--	--	--	--	--

5.Социок ультурна й сайды. Оонньуу «Кыыл санатын таай»	Уоскуйуу, дьарыкка болѳомто ууру.	Сымнаѳас оонньуур, колонка	Кэпсэтии быһыытынан (сибигинийэн санарыы, харах харахха көрсүү уо.д.а. уоскутар ньымалар)	- Сүүрэн сылайдаххыт буолуо, олорон эрэ уоскуйа түһүөххэ, үстэ өрө тыынныбыт уонна болѳойон истэбит эрэ, ханна эрэ ким эрэ санарар, таайын эрэ ким саната иһиллэрий? (колонкаѳа араас кыыл саната, слон, тигр итд.)	Оѳолор иитээччини болѳойон истэллэр, уоскуйаллар.	Кыылы санатынан таайыы. Дьарык түмүгэр тийии.
---	---	----------------------------------	---	--	---	---

6.Тыл сайдыыта. Мнемотехника	Оҕо тылын хартыына көмөтүнэн сайыннарыы. Этиини сөпкө тиэрдии.	Ойуулаах карточкалар	Тыл, кэпсэтии көмөтүнэн. Оҕону этии таһаарарга, дьон иннигэр туран сангарарга үөрэтии.	Хас биирдии оҕоҕо ойуулаах карточкалары туттарабыт. Холобур: Эһэ ойуута уонна мүөт. Оҕолор тылларынан этиэхтээхтэр: Эһэ муоту сөбүлүүр эбэтэр сиир, эһэ мүөтүнэн аһыыр. Оҕолор этиилэрин истии, сөптөөх хайысханы ыйан биэрии. - Күрэхпит бүтэһик түһүмүгэ тирээн кэллэ. Биир эрэ түһүмэх хаалла ол кэннэ ким хоппутун быһаарыахпыт. Аны билигин тугу гынарбытын билэбит дуо оҕолоор? Ханнык саамай кэтэһиилээх, саамай аптаах бырааһынньык чугаһаата? Саамай сөп, Саҥа Дьыл. Саҥа Дьыл бырааһынньыгар ким сүрүн оруолу толороруй? Харыйа, Маладьыастар. Көрүн эрэ оҕолор миэхэ харыйа баар ол эрэри кини туга эрэ тийбэт, көмөлөһөгүт дуо миэхэ? - хас биирдигитигэр мин өгнөөх уонна сыппаралаах карточка биэрэбин. Ханнык сыппара түбэспитин көрөн баран харыйаҕа сүүрэн тийэн ол сыппараны көрдөөн була охсогут уонна карточкабыт	Оҕолор ойууну көрөөт этии толкуйдуулар, өйдөөбөтөхтөрүнэ ыйыталлар.	Сөпкө санарыы, кыыллар тустарынан эбии сана суолтаны билии.
---	---	-----------------------------	---	--	--	--

				ӨНҮНЭН КИИСТЭ ҮЛАННЫТ кырааскалыгыт.		
6.Эстетическай сайды. Этабынан уруһуй.	Оџо толкуйун сайыннарыы. Ахсааны, өнү хатыылааһын. Түргэн сөптөөх быһаарыныыны ыларга тиэрдии.	Мольберт – 2 уст, ватман – 2 уст, киистэ- 10 уст, кырааскалаах иһит – 10 уст.	Кэпсэтии, түргэн туттуу, оонньуу быһыытынан.	Быраабыланы билиһиннэрии. Ахсааны, өнү санаттааһын. Ыйытык биэрэн сөптөөх хоруй ылыы.	Түргэнник толкуйдаан, буккуллубакка уруһуйдуулар.	Харыйа оонньуурун араас өнүнэн кырааскалааһын.

7.Түмүктүүр чааһа	Кэпсэтии, ыйытыктары биэрии.	Мэдээл хас биирдии оѳоѳо.	Ыйытык биэрэн оѳолор санааларын истии. 1. Тугу ыарырѳаттыгыт? 2. Туох саамай интэриэһинэй этэй? 3. Туох сананы биллин? 4. Тугу саамай өйдөөн хааллын?	Ыйытыкка хоруйдааһын, тугу эмит өйдөөбөтөх буоллахтарына быһааран биэрии. Күрэх түмүгүнэн миэстэ таһаарыы, мэдээл туттарыыта.	Оѳолор иитээччи ыйытыгар хоруйдуулар, санааларын үллэстэллэр.	Оѳо өйүгэр санаатыгар элбэѳи сананы интэриэһинэйи хаалларыы.
------------------------------	------------------------------------	------------------------------	---	--	---	--